

**Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova**

Br:

Podgorica, 20. oktobar 2022.

PLATFOMA

***za učešće predsjednika Vlade Crne Gore dr Dritana Abazovića na Samitu Berlinskog procesa,
Berlin, Savezna Republika Njemačka, 3. novembar 2022.***

Predsjednik Vlade Crne Gore dr Dritan Abazović će, na poziv kancelara Savezne Republike Njemačke Olafa Šolca, učestvovati na Samitu Berlinskog procesa, koji se održava u Berlinu, SR Njemačka, 3. novembra 2022. godine.

Ovogodišnji Samit, deveti po redu, fokusiraće se na osnaživanju dijaloga i regionalne saradnje u cilju promovisanja zajedničkih demokratskih vrijednosti u kontekstu novih geopolitičkih dešavanja, evropskoj perspektivi država zapadnog Balkana i načinima za prevazilaženje zastoja u politici proširenja Evropske unije, kao i postignutim rezultatima u okviru Zajedničkog regionalnog tržišta.

Opšte informacije

Berlinski proces je regionalna inicijativa koju je pokrenula bivša njemačka kancelarka Angela Merkel u Berlinu 2014. godine, ohrabrivši regionalnu saradnju između država zapadnog Balkana na putu ka pristupanju Evropskoj uniji.

Dosadašnji Samiti su pomogli uspostavljanje komunikacije i povezanost između država učesnica u Berlinskom procesu, kroz brojne projekte saradnje na poljima transporta, trgovine, energetike, infrastrukture, uključivanja civilnog društva i poslovne zajednice, mladih i manjinskih zajednica, a sve u cilju očuvanja i jačanja dobrosusjedskih odnosa u regionu.

Na prvom Samitu u Berlinu 2014, potpisivanjem Deklaracije o uspostavljanju procesa, potvrđeno da je budućnost zapadnog Balkana u evropskim integracijama i u ekonomskoj saradnji u okviru regiona.

Na drugom Samitu u Beču 2015, Crnoj Gori je kroz agendu povezivanja, za projekte iz oblasti energetike i saobraćaja dodijeljena bespovratna pomoć u iznosu od 45 miliona eura. Osnovan je Komorsko-investicioni forum ZB (KIF).

Na trećem Samitu u Parizu 2016, osnovana je Regionalna kancelarija za saradnju mladih (RYCO) i proces proširen od agende povezivanja u oblastima energetike i saobraćaja do regionalne integracije u gotovo svim značajnijim oblastima.

Četvrti Samit u Trstu 2017, rezultirao je uspostavljanjem Transportne zajednice zemalja ZB, te usvajanjem Višegodišnjeg akcionog plana za Regionalni ekonomski prostor (MAP REA) i Zajedničke deklaracije protiv korupcije, kao i odlučeno održavanje Digitalnih samita.

Na petom Samitu u Londonu 2018, potpisane su tri zajedničke deklaracije: o regionalnoj saradnji i dobrosusjedskim odnosima, o nestalim osobama i o ratnim zločinima u okviru Berlinskog procesa. Ministri unutrašnjih poslova potpisali su Zajedničku deklaraciju o principima razmjene informacija u primjeni zakona i podržali Mapu puta za održivo rješenje za suzbijanje nedozvoljenog posjedovanja, zloupotrebe i trgovine malokalibarskim i lakim oružjem/vatrenim oružjem i pripadajućom municijom na ZB do 2024 (francusko-njemačka inicijativa).

Šesti Samit u Poznanju 2020, rezultirao je potpisivanjem deklaracija partnera ZB o integraciji Roma i proširenju EU i o priznavanju akademskih kvalifikacija na Zapadnom Balkanu, dok je na marginama potpisan, na inicijativu crnogorske strane, Memorandum o okviru saradnje za uspostavljanje Međunarodnog instituta za održive tehnologije na prostoru jugoistočne Evrope (SEEIIST).

Na sedmom Samitu u Sofiji 2020. održanom u hibridnom formatu, potpisane su dvije deklaracije o Zajedničkom regionalnom tržištu i o Zelenoj Agendi za Zapadni Balkan. Potvrđen značaj postojanja Zelenih koridora u cilju lakšeg i bržeg protoka roba na graničnim prelazima u regionu i šire.

Na osmom Samitu u Berlinu 2021. održanom u hibridnom formatu, potvrđeno da su transportna i energetska infrastruktura proteklih godina proširene i povezane sa putevima EU i pozdravljeno je ukidanje rominga za države Zapadnog Balkana. Crna Gora je bila domaćin IV Digitalnog samita ekonomija ZB.

U susret devetom Samitu Berlinskog procesa, održani su odvojeni ministarski sastanci: sastanak ministara ljudskih i manjinskih prava (oblast integracija Roma) 19. oktobra u Podgorici (Crna Gora je ove godine bila domaćin 3. Ministarskog sastanka o integraciji Roma), sastanak ministara unutrašnjih poslova 20. oktobra i sastanak ministara vanjskih poslova 21. oktobra u Berlinu, dok će se sastanak ministara kapitalnih investicija održati 24. oktobra (oblast energetika) u Berlinu. Pored lidera država zapadnog Balkana, očekuje se učešće lidera država ZB i EU, predstavnika EU institucija, međunarodnih i regionalnih organizacija.

Značaj učešća predsjednika Vlade Crne Gore na Samitu Berlinskog procesa

Berlinski proces, od svojih početaka, imao je za cilj konsolidaciju i održavanje dinamike integracionog procesa u EU. Nakon osam godina od pokretanja inicijative, potrebno je stvoriti dodatnu sinergiju svih država učesnica, kako bi se napravio dalji iskorak u procesu integracije.

Imajući u vidu da je pristupanje Evropskoj uniji jedan od glavnih vanjskopolitičkih prioriteta Crne Gore, učešće predsjednika Vlade Crne Gore dr Dritana Abazovića biće dodatna prilika za afirmaciju napretka

koji je Crna Gora ostvarila u oblasti evropske integracije, primjer čvrste opredijeljenosti i nastojanja Vlade da se ona ubrza, kao i još jedna potvrda posvećenosti Crne Gore regionalnoj saradnji.

Imajući u vidu podršku njemačkog kancelara Šolca o potrebi oživaljavanja Berlinskog procesa, te inicijativi da se nastavi sa redovnom praksom održavanja samita u okviru ove inicijative i time ostvari bliža saradnja država kandidata i potencijalnih kandidata sa državama EU, neophodno je iskoristiti momentum i poslati snažnu i jasnu političku poruku o značaju nastavka kredibilnog procesa proširenja i održive evropske perspektive regiona zapadnog Balkana, te uložiti dodatne napore da inicijativa bude inkluzivnija, intenzivnija i transparentnija.

Ovogodišnji Samit Berlinskog procesa će rezultirati potpisivanjem inoviranih verzija tri sporazuma (**Sporazum o slobodi kretanja na zapadnom Balkanu uz ličnu kartu, Ugovor o priznavanju profesionalnih kvalifikacija doktora medicina, doktora stomatologije i arhitekata u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) i Sporazum o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja na zapadnom Balkanu**), za koje su osnove za vođenje pregovora o zaključivanju predmetnih sporazuma ranije usvojene. Nacrti predmetnih sporazuma su usaglašeni na završnim sastancima nacionalnih koordinatora za Berlinski proces (Sherpa), koji su održani u Berlinu 20. septembra i 11. oktobra 2022. i time je utvrđena finalna verzija. Takođe, planirano je i usvajanje Zajedničke regionalne izjave o prevenciji zagađenja plastikom, uključujući morske otpade, Zajedničke izjave sa 15. sastanka Konferencije učesnica Konvencije UN o biološkoj raznovrsnosti (CBD COP 15) i Deklaracije o energetske sigurnosti i zelenoj tranziciji na zapadnom Balkanu. Takođe, planirano je usvajanje zaključaka sa Trećeg ministarskog sastanka o integraciji Roma održanog u Podgorici, kao i zaključaka sa Samita Berlinskog procesa.

Cilj **Sporazuma o slobodi kretanja na zapadnom Balkanu uz ličnu kartu** je da omogući inkluzivni putni režim za sve građane ZB, da se obezbijedi puna sloboda kretanja kao preduslov za regionalnu ekonomsku oblast baziranu na slobodi trgovine, kapitala, investicija, mobilnosti radne snage, dalja konvergencija sa standardima EU, razmjena statističkih podataka i podrška drugim aktivnostima (mobilnost istraživača, studenata, radne snage).

Cilj i svrha zaključivanja **Ugovora o priznavanju profesionalnih kvalifikacija doktora medicina, doktora stomatologije i arhitekata u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA)** su uspostavljanje zajedničkih pravila za pojednostavljeno priznavanje profesionalnih kvalifikacija podnosiocima zahtjeva koji su te kvalifikacije stekli u jednoj od šest zemalja zapadnog Balkana, kako bi se licima sa tim kvalifikacijama omogućio pristup i bavljenje profesijom u drugoj zemlji zapadnog Balkana u cilju podsticanja mobilnosti profesionalaca, boljeg usklađivanja vještina sa potrebama tržišta rada i povećane produktivnosti.

Cilj potpisivanja **Sporazuma o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja na zapadnom Balkanu** je unapređenje mobilnosti između zemalja zapadnog Balkana, ali i priznavanje akademskih kvalifikacija za potrebe zapošljavanja u zemljama zapadnog Balkana.

U prilogu Platforme je radni prevod tri sporazuma koji će se potpisivati na Samitu Berlinskog procesa 3. novembra 2022. u Berlinu.

Sastav delegacije

Delegaciju Crne Gore će predvoditi predsjednik Vlade Crne Gore dr Dritan Abazović, a u delegaciji će biti:

- dr Dritan Abazović, predsjednik Vlade Crne Gore,
- Zdravko Jovović, otpravnik poslova a.i. u Ambasadi Crne Gore u Saveznoj Republici Njemačkoj,
- Ana Rašović, šefica Kabineta,
- Đorđe Radulović, savjetnik predsjednika Vlade za vanjsku politiku,
- Miloš Perišić, savjetnik predsjednika Vlade za medije,
- Radivoje Koprivica, savjetnik predsjednika Vlade za digitalne medije.

11. 10. 2022.

SPORAZUM O SLOBODI KRETANJA NA ZAPADNOM BALKANU UZ LIČNU KARTU

Predstavnici Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova*, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Srbije (dalje u tekstu zajedno "Ugovorne strane" i pojedinačno "Ugovorna strana"),

VOĐENE principima prava EU, evropskim vrijednostima i pozitivnom praksom EU, kako bi dalje unaprijedile saradnju i nastojale da uzajamno olakšamo uslove putovanja i dobre odnose pojednostavljuvanjem administrativnih procedura za ulazak, tranzit i kratki boravak fizičkih lica/imalaca lične karte na Zapadnom Balkanu;

IZRAŽAVAJUĆI spremnost za jačanje regionalne saradnje i uzajamnog razumijevanja kako bi doprinijele ekonomskom razvoju i većem ekonomskom rastu, investicijama i zapošljavanju na Zapadnom Balkanu;

UZIMAJUĆI U OBZIR značaj slobodnog kretanja fizičkih lica/imalaca lične karte za napredak i ekonomski prosperitet i snažni i napredni Zapadni Balkan, dajući neophodni doprinos evropskoj perspektivi regiona;

IMAJUĆI NA UMU Zaključke koje su lideri usvojili u okviru Berlinskog procesa, ističući viziju prosperiteta kako bi građani Zapadnog Balkana ostvarivali iste slobode kao i građani EU;

UZIMAJUĆI U OBZIR Deklaraciju lidera Zapadnog Balkana o zajedničkom regionalnom tržištu – katalizator dublje regionalne ekonomske integracije i odskočna daska ka jedinstvenom tržištu Evropske unije (EU), usvojenu na Samitu lidera Zapadnog Balkana u okviru Berlinskog procesa, održanom u Sofiji 10. novembra 2020;

UVJERENE da će regionalna saradnja doprinijeti izgradnji društava koja počivaju na demokratiji, vladavini prava i poštovanju ljudskih prava;

IMAJUĆI NA UMU značaj koji Ugovorne strane pridaju borbi protiv organizovanog kriminala, korupcije i jačanju regionalne saradnje;

* Ovaj naziv ne prejudicira stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti UN-a 1244/1999 i Odlukom Međunarodnog suda pravde o kosovskoj deklaraciji o nezavisnosti.

UVAŽAVAJUĆI ČINJENICU da sve Ugovorne strane imaju evropsku perspektivu i da se regionalnom saradnjom ne namjerava duplirati ili zamijeniti EU i da ovom Sporazumu nijesu potrebne zakonodavne institucije;

Dogovorile su se kao što slijedi:

OPŠTE ODREDBE

Član 1.

(I) Ovaj Sporazum predviđa jednake uslove ulaska, tranzita, izlaska i kratkog boravka fizičkih lica/imalaca lične karte.

(II) Fizička lica/imaoci lične karte na koja se ovaj Sporazum primjenjuje imaju, tokom perioda definisanog ovim Sporazumom, pravo na ulazak, tranzit, izlazak i kratki boravak u bilo kojoj Ugovornoj strani.

(III) Ovaj Sporazum primjenjuje se samo na fizička lica/imaoce lične karte Ugovornih strana i ne primjenjuje se na fizička lica/imaoce lične karte koja ne učestvuju u ovom Sporazumu a koja su regulisala svoj boravak u jednoj od Ugovornih strana.

(IV) Bez obzira na stav I ovog člana, lica mlađa od 16 godina imaju pravo na ulazak, tranzit, izlazak i kratki boravak u bilo kojoj Ugovornoj strani u skladu sa odgovarajućim zakonodavstvom Ugovorne strane prijema.

ZNAČENJE IZRAZA

Član 2.

Sljedeći izrazi iz ovog Sporazuma imaju značenje kao što slijedi:

- 1) "Fičko lice/imalac lične karte" – fizičko lice koje je imalac lične karte jedne od Ugovornih strana;
- 2) "Zakonodavstvo Ugovornih strana i administrativne mjere" – relevantni zakoni i drugi propisi koji su na snazi u odgovarajućim Ugovornim stranama;
- 3) "Lična karta" – važeća lična karta sa mašinski čitljivim sadržajem čiji je rok važenja najmanje 90 dana, od datuma namjeravanog odlaska iz dotične Ugovorne strane prijema;

- 4) "Ugovorna strana prijema" - Ugovorna strana u koju lice sa ličnom kartom ulazi (kopnenim, morskim ili vazdušnim putem), preko koje je u tranzitu ili u kojoj kratko boravi u smislu ovog Sporazuma;
- 5) „Kratki boravak“ - najviše 90 dana u bilo kom periodu u trajanju od 180 dana pri čemu se uzima u obzir period od 180 dana koji prethodi svakom danu boravka.

ULAZAK, TRANZIT, IZLAZAK I KRATKI BORAVAK

Član 3.

(I) Ugovorne strane garantuju da fizičko lice/imalac lične karte ima pravo na ulazak, tranzit, izlazak i kratki boravak u svakoj od Ugovornih strana u skladu sa odredbama ovog Sporazuma.

(II) Nikakva viza za ulazak, tranzit ili izlazak ili neki drugi formalni zahtjev jednakog dejstva ne smije se nametati kao obaveza licu na koje se primjenjuje stav I ovog člana.

(III) Ovaj Sporazum ne utiče, niti derogira bilo koji prethodni aranžman, praksu ili dogovor između dvije ili više Ugovornih strana koji je povoljniji po fizičko lice/imaoca lične karte i ne predstavlja prepreku za uspostavljanje takvog novog aranžmana ili dogovora.

Član 4.

(I) Fizičko lice/imalac lične karte ima pravo na ulazak, tranzit, izlazak ili kratki boravak u drugoj Ugovornoj strani ukoliko:

- 1) Ima važeću ličnu kartu. U opravdanim hitnim slučajevima, shodno odgovarajućem zakonodavstvu Ugovorne strane prijema, na ovaj uslov može se staviti izuzeće;
- 2) Nema zabranu ulaska izrečenu od strane jedne od Ugovornih strana;
- 3) Ne smatra se prijetnjom po javni red, bezbjednost ili javno zdravlje ili iz drugih razloga shodno odgovarajućim propisima Ugovorne strane prijema;

(II) Standardizovanje elektronskog čitanja lične karte i snimanja podataka vrši se u skladu sa zakonodavstvom Ugovorne strane prijema.

Član 5.

Svaka Ugovorna strana zadržava pravo da odbije ulazak i povuče dozvolu tranzita ili kratkog boravka iz razloga predviđenih članom 4, stav I.

Član 6.

(I) Ugovorne strane će razmijeniti primjerke lične karte najkasnije 30 dana od dana potpisivanja ovog Sporazuma, preko Depozitara Sporazuma.

(II) U slučaju izmjene, ukidanja ili uvođenja novog tipa lične karte, Ugovorne strane će primjerke dostaviti preko Depozitara najkasnije 30 dana od datuma uvođenja izmjene i pružiti neophodne informacije o uslovima korišćenja koji su relevantni za primjenu ovog Sporazuma.

Član 7.

U slučaju gubitka lične karte, njenom imaoцу će biti omogućeno da napusti Ugovornu stranu prijema uz odgovarajuću putnu ispravu izdatu od strane nadležnih organa.

KOMISIJA

Član 8.

Osniva se Komisija sa zadatkom da organizuje, koordiniše i prati aktivnosti vezane za sprovođenje i primjenu ovog Sporazuma.

Član 9.

(I) Komisija u svom sastavu ima po dva predstavnika svake Ugovorne strane.

(II) Radom Komisije koordiniše Savjet za regionalnu saradnju (RCC).

(III) Komisija nakon svog osnivanja odobrava svoj poslovnik o radu.

Član 10.

(I) Komisija se sastaje najmanje jednom godišnje i Ugovornim stranama dostavlja izvještaj o sprovođenju i primjeni ovog Sporazuma svakih šest mjeseci.

(II) Komisija se sastaje i na zahtjev jedne od Ugovornih strana.

(III) Sve odluke Komisije donose se konsenzusom svih Ugovornih strana.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 11.

(I) Ovaj Sporazum može se mijenjati isključivo uz saglasnost svih Ugovornih strana, u skladu sa istom procedurom koja je bila neophodna za zaključivanje ovog Sporazuma.

(I) Sva pitanja vezana za sprovođenje i primjenu ovog Sporazuma regulisaće se protokolima koje ugovori Komisija osnovana u skladu sa članom 8.

Član 12.

Ugovorne strane su saglasne da će se svi eventualni sporovi nastali u vezi sa sprovođenjem i primjenom ovog Sporazuma razmatrati na Komisiji osnovanoj u skladu sa članom 8.

STUPANJE NA SNAGU

Član 13.

(I) Ovaj Sporazum podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju shodno uslovima koje predviđa relevantno zakonodavstvo Ugovornih strana. Zvanično obavještenje o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju deponuje se kod Depozitara u skladu sa stavom IV ovog člana.

(II) Ovaj Sporazum stupa na snagu tridesetog (30-og) dana od deponovanja trećeg zvaničnog obavještenja o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju za one Ugovorne strane koje su deponovale svoje zvanično obavještenje o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.

(III) Za svaku Ugovornu stranu koja svoje zvanično obavještenje o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju deponuje nakon datuma deponovanja trećeg zvaničnog obavještenja o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, ovaj Sporazum stupa na snagu tridesetog dana od dana kada ta Ugovorna strana deponuje svoje zvanično obavještenje o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.

(IV) Sjeverna Makedonija nastupa kao Depozitar i obavještava sve Ugovorne strane o obavještenjima primljenim shodno ovom članu i bilo kom drugom aktu ili obavještenju u vezi sa ovim Sporazumom.

Član 14.

Ukoliko se jedna Ugovorna strana povuče iz ovog Sporazuma, Sporazum prestaje da važi samo u odnosu na tu Ugovornu stranu u roku od 30 dana od dana deponovanja obavještenja o tome Depozitaru.

Član 15.

Ovaj Sporazum sačinjen je na engleskom jeziku u jednom originalnom primjerku, koji ostaje u posjedu Depozitara. Svaka Ugovorna strana dobija jedan ovjereni primjerak Sporazuma.

Sačinjeno u _____ dana _____ 2022.

[Potpisi]

**SPORAZUM
O PRIZNAVANJU KVALIFIKACIJA U OBLASTI VISOKOG OBRAZOVANJA
NA ZAPADNOM BALKANU**

Predstavnici Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova*, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Srbije (dalje u tekstu zajedno "Ugovorne strane" i pojedinačno "Ugovorna strana");

UZIMAJUĆI U OBZIR Deklaraciju lidera Zapadnog Balkana o zajedničkom regionalnom tržištu – katalizator dublje regionalne ekonomske integracije i odskočna daska ka jedinstvenom tržištu Evropske unije (EU), usvojenu na Samitu lidera Zapadnog Balkana u okviru Berlinskog procesa, održanom u Sofiji 10. novembra 2020;

PREPOZNAJUĆI visoko obrazovanje kao javno dobro i javnu odgovornost i svjesne potrebe da se unapređuju i štite principi akademske slobode i autonomije visokoškolskih ustanova;

SA ŽELJOM da unapređujemo i jačamo bliske veze i proširujemo osnove saradnje na Zapadnom Balkanu i razvijamo saradnju između visokoškolskih i naučnih ustanova Ugovornih strana i promovišemo akademsku mobilnost;

UVJERENE da će se priznavanjem kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja olakšati međuzavisno učenje i razvijanje znanja putem mobilnosti studenata, akademskog osoblja, naučnika i stručnjaka i osnažiti saradnja u visokom obrazovanju;

RIJEŠENE da odgovorimo na potrebu da Globalna konvencija o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja dopuni regionalne sporazume o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja i pojačamo njihovu međusobnu koheziju;

POZIVAJUĆI SE NA Konvenciju o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja u evropskom regionu i obaveze Evropskog prostora visokog obrazovanja (EHEA), uključujući primjenu instrumenata Bolonjskog procesa;

IMAJUĆI NA UMU razvoj spoljašnjih i unutrašnjih mehanizama obezbjeđivanja kvaliteta na osnovu Standarda i smjernica obezbjeđivanja kvaliteta u EHEA;

POLAZEĆI OD potrebe za pronalaženjem zajedničkih, praktičnih i transparentnih rješenja za unapređenje prakse priznavanja u visokom obrazovanju uspostavljanjem standarda i procedura za priznavanje kvalifikacija visokog obrazovanja;

UVJERENE da će ovaj Sporazum unaprijediti akademsku mobilnost, kao i saradnju u oblasti pravičnih i transparentnih procedura priznavanja i obezbjeđivanja kvaliteta i akademskog integriteta u visokom obrazovanju na Zapadnom Balkanu;

Dogovorile su se kao što slijedi:

* Ovaj naziv ne prejudicira stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti UN-a 1244/1999 i Odlukom Međunarodnog suda pravde o kosovskoj deklaraciji o nezavisnosti.

OPŠTE ODREDBE

Član 1.

(I) Ovaj Sporazum uređuje priznavanje kvalifikacija visokog obrazovanja, nastavak studija i pristup neregulisanom tržištu rada u svakoj od Ugovornih strana.

(II) Ovaj Sporazum primjenjuje se na kvalifikacije visokog obrazovanja (HE) stečene u javnim akreditovanim visokoškolskim ustanovama (HEI) Ugovornih strana, čiji će spisak bliže utvrditi Zajednička komisija osnovana u skladu sa članom 6.

(III) Nadležnost pojedinih visokoškolskih ustanova Ugovornih strana zaštićena je u pogledu pristupa visokom obrazovanju, nastavka studija i sticanja kvalifikacija visokog obrazovanja. One ostvaruju nadležnost u kontekstu svoje autonomije i u skladu sa njihovim odgovarajućim sistemima, uzimajući u obzir okvir za koordinaciju koji se ovim Sporazumom uspostavlja.

(IV) Podudarnost između kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja navedenih u ovom Sporazumu ne podrazumijeva izuzeće od drugih obaveza u vezi sa pristupom visokoškolskim ustanovama Ugovornih strana, odnosno upisom na studijski program.

(V) Ovaj Sporazum ne utiče, niti derogira bilo koji prethodni aranžman, praksu ili dogovor između dvije ili više Ugovornih strana koji je povoljniji po fizička lica/imaće kvalifikacija visokog obrazovanja i ne predstavlja prepreku za uspostavljanje takvog novog aranžmana ili dogovora.

PRIZNAVANJE KVALIFIKACIJA VISOKOG OBRAZOVANJA

Član 2.

(I) U svrhe ovog Sporazuma, kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja je bilo koji stepen obrazovanja, diploma ili drugi sertifikat izdat od strane nadležne visokoškolske ustanove jedne od Ugovornih strana kojim se potvrđuje uspješno završen studijski program koji nudi akreditovana ustanova.

(II) Priznavanje kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja izdatih od strane visokoškolskih ustanova Ugovornih strana po završetku odgovarajućeg studijskog programa, u skladu sa važećim zakonskim okvirom u dotičnoj Ugovornoj strani, ostvaruje se u zavisnosti od podudarnosti, koja takođe definiše postupke i pravila priznavanja kao što slijedi:

- Kvalifikacije se ocjenjuju i priznaju u skladu sa pravom koje se datom kvalifikacijom stiče u onoj Ugovornoj strani koja je kvalifikaciju izdala;
- Ugovorne strane su dužne da pokažu fleksibilnost u postupku priznavanju kvalifikacija, a do nepriznavanja može doći jedino u slučaju da se utvrdi značajna razlika, koja treba da bude obrazložena. Na zahtjev drugih ENIC/NARIC centara, ENIC/NARIC centar dužan je

da odgovori u roku od sedam dana ili dostavi obavještenje da je neophodna dodatna istraga;

- U svrhe dobijanja dodatnih informacija, na zahtjev ENIC/NARIC centra date Ugovorne strane, svaka ustanova u toj Ugovornoj strani treba da odgovori u roku od 7 dana.

DRUGI STUDIJSKI PROGRAMI U VISOKOM OBRAZOVANJU

Član 3.

Kvalifikacije skraćenih ili drugih obrazovnih programa koje nude visokoškolske ustanove Ugovornih strana mogu se ocijeniti i priznati kao važeće ukoliko obezbjeđuju ostvarivanje visokog obrazovnog postignuća koje odgovara ECTS-u ili ishodima učenja, kao i u pogledu odgovarajućeg nivoa okvira kvalifikacija i odgovarajućih propisa Ugovornih strana.

PRIZNAVANJE KVALIFIKACIJA U SVRHE PRISTUPA PROGRAMIMA NAREDNOG NIVOVA

Član 4.

Upis na studijske programe vrši se u skladu sa internim propisima visokoškolskih ustanova u Ugovornoj strani prijema.

SARADNJA IZMEĐU ENIC/NARIC CENTARA

Član 5.

Kako bi se olakšala evaluacija kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja od strane odgovarajućih visokoškolskih ustanova i unaprijedile vještine evaluacije kvalifikacija stranih visokoškolskih ustanova, koje se takođe dostavljaju iz sistema trećih strana, Ugovorne strane se obavezuju na podsticanje maksimalne saradnje između odgovarajućih domaćih Centara za priznavanje (ENIC/NARIC centri), uključujući razmjenu i prenošenje iskustva, instrumenata i baza podataka, uključujući saradnju preko Regionalne baze podataka priznatih kvalifikacija visokog obrazovanja na Zapadnom Balkanu (RRD), kao i međusobnu saradnju u svrhe sprovođenja projekata vezanih za ocjenu kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja, transparentnost dokumentacije koju treba dostaviti radi priznavanja kvalifikacija stranih visokoškolskih ustanova i borbe protiv pojave falsifikovanja isprava koje izdaju visokoškolske ustanove.

Kako bi se izbjegla pojava falsifikovanja is prethodnog stava, svaka visokoškolska ustanova iz Ugovornih strana dužna je da odgovori na zahtjev ENIC/NARIC centara u Ugovornim stranama, besplatno i u roku od 14 dana od prijema zahtjeva za potvrdu autentičnosti kvalifikacije.

ZAJEDNIČKA KOMISIJA ZA PRIZNAVANJE KVALIFIKACIJA
U OBLASTI VISOKOG OBRAZOVANJA

Član 6.

Zajednička komisija za priznavanje kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja (Komisija) uspostavlja se shodno ovom Sporazumu sa zadatkom da organizuje, koordiniše i prati aktivnosti vezane za sprovođenje ovog Sporazuma.

Član 7.

- (I) Zajednička komisija u svom sastavu ima po tri predstavnika svake Ugovorne strane.
- (II) Radom Zajedničke komisije koordiniše Savjet za regionalnu saradnju u saradnji sa Inicijativom za reformu obrazovanja u Jugoistočnoj Evropi (ERI SEE).

Član 8.

- (I) Ugovorne strane dužne su da Zajedničkoj komisiji dostave listu akreditovanih visokoškolskih ustanova, u smislu ovog Sporazuma, najkasnije 3 mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, koju Zajednička komisija može revidirati na zahtjev jedne od Ugovornih strana.
- (II) Zajednička komisija sastaje se najmanje dva puta godišnje, ili na zahtjev jedne od Ugovornih strana i Ugovornim stranama dostavlja godišnji izvještaj o sprovođenju i primjeni ovog Sporazuma.
- (III) Zajednička komisija usvaja Poslovnik o radu.
- (IV) Sve odluke Zajedničke komisije donose se konsenzusom svih Ugovornih strana.

Član 9.

Zajednička komisija bavi se, između ostalog, i sljedećim:

- a) pružanje podrške saradnji i komunikaciji između agencija za obezbjeđivanje kvaliteta, uključujući posjete agencijama za akreditaciju, ukoliko je primjenjivo;
- b) pružanje podrške nesmetanoj saradnji odgovarajućih ustanova posredstvom RRD-a;
- c) rad na pitanjima vezanim za značajne razlike u postupku priznavanja kvalifikacija;
- d) analiza različitih pitanja vezanih za priznavanje kvalifikacija i predlaganje zajedničkih aktivnosti.

Član 10.

Zajednička komisija pregleda i odobrava ažurirane spiskove koje dostavljaju Ugovorne strane kako bi spiskovi odražavali promjene u pogledu akreditacije visokoškolskih ustanova u Ugovornim stranama. Prilikom ažuriranja poštuje se nadležnost Ugovornih strana za organizaciju obrazovnog sistema.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 11.

Ovaj Sporazum može se mijenjati isključivo uz pismenu saglasnost svih Ugovornih strana, shodno istoj proceduri koja je bila neophodna za zaključivanje ovog Sporazuma.

Član 12.

Domen primjene ovog Sporazuma može se proširiti na akreditovane privatne visokoškolske ustanove, uz pismenu saglasnost svih Ugovornih strana.

Član 13.

Ugovorne strane su saglasne da će se eventualni sporovi nastali u vezi sa sprovođenjem ovog Sporazuma razmatrati na Zajedničkoj komisiji osnovanoj u skladu sa članom 6.

STUPANJE NA SNAGU

Član 14.

(I) Ovaj Sporazum podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju shodno uslovima koje predviđa relevantno zakonodavstvo Ugovornih strana. Zvanično obavještenje o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju deponuje se kod Depozitara.

(II) Ovaj Sporazum stupa na snagu tridesetog dana od deponovanja trećeg zvaničnog obavještenja o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju za one Ugovorne strane koje su deponovale svoje zvanično obavještenje o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.

(III) Za svaku Ugovornu stranu koja svoje zvanično obavještenje o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju deponuje nakon datuma deponovanja trećeg zvaničnog obavještenja o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, ovaj Sporazum stupa na snagu tridesetog dana od dana kada ta Ugovorna strana deponuje svoje zvanično obavještenje o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.

(IV) Sjeverna Makedonija nastupa kao Depozitar i obavještava sve Ugovorne strane o obavještenjima primljenim shodno ovom članu i bilo kom drugom aktu ili obavještenju u vezi sa ovim Sporazumom.

Član 15.

Ukoliko se jedna Ugovorna strana povuče iz ovog Sporazuma, Sporazum prestaje da važi samo u odnosu na tu Ugovornu stranu u roku od 30 dana od dana deponovanja obavještenja o tome kod Depozitara.

Član 16.

Povlačenje iz ovog Sporazuma nema nikakvog uticaja na:

- (a) Odluke o priznavanju koje su prethodno donesene shodno odredbama ovog Sporazuma;
- (b) Postupke ocjenjivanja u svrhe priznavanja koji su još u toku shodno ovom Sporazumu.

Član 17.

Ovaj Sporazum sačinjen je na engleskom jeziku u jednom originalnom primjerku, koji ostaje u posjedu Depozitara. Svaka Ugovorna strana dobija po jedan ovjereni primjerak Sporazuma.

Sačinjeno u _____ na dan _____ 2022.

[Potpisi]

**UGOVOR O PRIZNAVANJU PROFESIONALNIH KVALIFIKACIJA DOKTORA
MEDICINE, DOKTORA STOMATOLOGIJE I ARHITEKATA U KONTEKSTU
SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI U CENTRALNOJ EVROPI**

Predstavnici Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Kosova*, Sjeverne Makedonije i Srbije
(u daljem tekstu „Strane“)

U KONTEKSTU ekonomske integracije, u skladu sa Sporazumom o slobodnoj trgovini u
Centralnoj Evropi („CEFTA“) 2006. godine, u skladu sa članom V Opšteg sporazuma o trgovini
uslugama, a u svrhu unapređenja liberalizacije trgovine uslugama u okviru CEFTA-e;

IMAJUĆI U VIDU ciljeve i prioritete utvrđene Akcionim planom za zajedničko regionalno
tržište 2021-2024 („Common Regional Market - CRM“) koji imaju za cilj uklanjanje prepreka
za priznavanje profesionalnih kvalifikacija, usvajanjem i sprovođenjem „okvira Evropske unije
(EU) za automatsko priznavanje profesionalnih kvalifikacija za sedam (7) profesija i sistema
automatskog priznavanja EU“ koji se zasniva na koordinaciji minimalnih uslova
osposobljavanja;

NAPOMINJUĆI DA se nijedna odredba ovog ugovora ne može tumačiti kao izuzimanje
Strana od njihovih prava i obaveza prema postojećim ugovorima;

U CILJU podsticanja mobilnosti profesionalaca, boljeg usklađivanja vještina sa potrebama
tržišta rada i povećanja produktivnosti;

NAGLAŠAVAJUĆI ciljeve promovisanja regulatornog usklađivanja i usklađivanja zakona i
propisa Strana sa pravom Evropske unije (EU); naročito nastojeći da omoguće slobodno
kretanje profesionalaca prenošenjem u regionalni okvir Direktive 2005/36/EZ Evropskog
parlamenta i Savjeta od 7. septembra 2005. godine o priznavanju profesionalnih kvalifikacija,
kako je izmijenjena Direktivom 2013/55/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 20. novembra
2013. godine;

*Ovaj naziv ne prejudicira stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti UN-a 1244/1999 i
Odlukom Međunarodnog suda pravde o kosovskoj deklaraciji o nezavisnosti.

NAMJERAVAJUĆI DA uspostave automatsko priznavanje profesionalnih kvalifikacija na osnovu minimalnih zahtjeva osposobljavanja i da ga primijene na sve tri (3) profesije utvrđene ovim ugovorom i predmetnom direktivom i da imenuju profesije koje zadovoljavaju minimalne zahtjeve osposobljavanja u okviru priloga u roku ne dužem od 2 godine, da bi se nakon usvajanja ovog ugovora proširilo na ostale četiri profesije.

saglasili su se o sljedećem:

POGLAVLJE I OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Svrha

1. Ovim ugovorom utvrđuju se pravila za automatsko priznavanje dokaza o formalnim kvalifikacijama na osnovu minimalnih uslova osposobljavanja u okviru Strana za pristup regulisanoj profesiji i obavljanje iste, kao i usaglašeni minimalni uslovi osposobljavanja u jednoj ili više drugih Strana, a koja omogućavaju nosiocima navedene kvalifikacije (u daljem tekstu: „profesionalci“) da obavljaju istu profesiju u Strani (u daljem tekstu: „Strana domaćin“) koja nije Strana u kojoj su stekli svoje profesionalne kvalifikacije (u daljem tekstu: „matična Strana“).
2. Pojmovi koji se koriste u ovom ugovoru i koji imaju rodno značenje, bez obzira da li se koriste u muškom ili ženskom rodu, uključuju i muški i ženski rod, kao i bilo koji drugi rod koji su Strane priznale.

Član 2.

Područje primjene

1. Ovaj ugovor primjenjuje se na fizička lica, kako su definisana u Prilogu I Dodatnog protokola 6, kao profesionalce matične Strane koji žele da obavljaju regulisanu profesiju u Strani domaćinu, pod uslovom da usaglase minimalne uslove osposobljavanja, na osnovu samozapošljavanja ili zaposlenja. Svaka Strana će dozvoliti da profesionalac iz matične Strane, koji posjeduje dokaze o profesionalnim i formalnim kvalifikacijama u smislu člana 3 stav 1 tačka b) koje se ne stiču u Strani domaćinu, obavlja regulisanu profesiju u smislu člana 3 stav 1 tačka a) u okviru te Strane u skladu sa njenim pravilima i relevantnim zakonodavstvom. Prilikom tog priznavanja, poštuju se minimalni uslovi osposobljavanja utvrđeni u ovom ugovoru. Ako dokazi o formalnim kvalifikacijama nijesu u skladu sa minimalnim uslovima

osposobljavanja, kako je utvrđeno u ovom ugovoru, priznavanje profesionalne kvalifikacije podliježe Opštem sistemu priznavanja.

2. Ovaj ugovor odnosi se na sljedeće profesionalce: doktore medicine, doktore stomatologije i arhitekta, kako su definisani i navedeni u Prilogu I, Prilogu II i Prilogu III.

3. Svaka Strana dostavlja Zajedničkoj radnoj grupi za priznavanje profesionalnih kvalifikacija zakone i druge propise koje donosi u pogledu izdavanja dokaza o formalnim kvalifikacijama u profesijama koje su obuhvaćene ovim ugovorom.

4. U cilju sprovođenja i primjene ovog ugovora, visokoškolske ustanove imaju akreditovane studijske programe i/ili licencirane studijske programe usaglašene sa minimalnim zahtjevima osposobljavanja utvrđenim u priložima uz ovaj ugovor.

Član 3.

Značenja izraza

Za potrebe ovog ugovora, primjenjuju se sljedeći izrazi:

(a) „regulisana profesija“: profesionalna aktivnost ili grupa profesionalnih aktivnosti čiji je pristup, obavljanje ili jedan od načina obavljanja na osnovu zakonskih ili drugih propisa, neposredno ili posredno uslovljen posjedovanjem određenih profesionalnih kvalifikacija; naročito korišćenje profesionalnog naziva koji je zakonskim ili drugim propisima ograničen na nosioce određenih profesionalnih kvalifikacija predstavlja jedan od načina obavljanja aktivnosti;

(b) „profesionalne kvalifikacije“: kvalifikacije koje se potvrđuju dokazima o formalnoj kvalifikaciji, potvrda o osposobljenosti koju izdaje nadležni organ u Strani imenovan u skladu sa zakonskim i drugim propisima te Strane, na osnovu osposobljavanja ili posebnog ispita i/ili profesionalnog iskustva;

(c) „dokazi o formalnim kvalifikacijama“: diplome, potvrde i drugi dokazi koje je izdao organ Strane imenovan u skladu sa zakonskim i drugim propisima te Strane i koji potvrđuju uspješan završetak profesionalnog osposobljavanja stečenog uglavnom u Strani;

(d) „nadležni organ“: svaki organ ili tijelo koje je Strana posebno ovlastila za izdavanje ili primanje dokaza o osposobljenosti i drugih dokumenata ili informacija i za primanje zahtjeva i donošenje odluka iz ovog ugovora;

(e) „regulisano obrazovanje i osposobljavanje“: svako osposobljavanje koje je konkretno usmjereno na obavljanje određene profesije i koje obuhvata kurs ili kurseve koji se

dopunjuju, po potrebi, profesionalnim osposobljavanjem ili probnim radom ili profesionalnom praksom.

(f) Struktura i nivo profesionalnog osposobljavanja, probnog rada ili profesionalne prakse utvrđuju se zakonskim i drugim propisima predmetne Strane ili ih prati ili odobrava organ određen u tu svrhu;

(g) „profesionalno iskustvo“: stvarno i zakonito obavljanje posla sa punim ili ekvivalentnim skraćenim radnim vremenom u predmetnoj profesiji u Strani;

(h) „pripravnički staž“: period profesionalne prakse koji se obavlja pod nadzorom, pod uslovom da predstavlja uslov za pristup regulisanoj profesiji, a koji se može obaviti tokom ili nakon završetka obrazovanja koje vodi do kvalifikacije;

(i) „fizičko lice“ kako je definisano u okviru CEFTA-e;

(j) „Evropski sistem prenosa i akumulacije kredita ili ECTS krediti“: sistem kredita za visoko obrazovanje koji se koristi u Evropskom prostoru visokog obrazovanja;

(k) Zajednička radna grupa za priznavanje profesionalnih kvalifikacija (JWGRPQ);

(l) „CEFTA“, Sporazum o slobodnoj trgovini u Centralnoj Evropi;

(m) „RCC“: Savjet za regionalnu saradnju.

Član 4.

Dejstva priznavanja

Priznavanje profesionalnih kvalifikacija od strane Strane domaćina omogućava fizičkim licima da u toj Strani steknu pristup istoj profesiji za koju su kvalifikovani u matičnoj Strani i da je ostvare u Strani domaćinu pod ne manje povoljnim uslovima kao fizička lica Strane domaćina.

POGLAVLJE II NAČELA PRIZNAVANJA

Član 5.

Pravila profesionalne, zakonske ili administrativne vrste

Kada se profesionalac preseli, za profesionalca važe pravila profesionalne, zakonske ili administrativne vrste koja su direktno povezana sa profesionalnim kvalifikacijama, kao što su definicija profesije, upotreba profesionalnih naziva i teža povreda pravila struke koja je direktno i posebno povezana sa zaštitom i sigurnošću potrošača, kao i disciplinske odredbe koje se primjenjuju u Strani domaćinu na profesionalce koji obavljaju istu profesiju u Strani domaćinu.

Član 6.

Načela automatskog priznavanja

1. Svaka Strana priznaje dokaz o formalnim kvalifikacijama doktora medicine kojima se omogućava pristup profesionalnim aktivnostima doktora medicine sa osnovnom osposobljenošću i doktora medicine specijaliste, kao stomatologa i specijaliste stomatologije, kao i kao arhitekta, navedene u Prilogu I, Prilogu II, odnosno Prilogu III, koji ispunjavaju minimalne uslove osposobljavanja iz Priloga I, Priloga II i Priloga III, i za potrebe pristupa i obavljanja profesionalnih aktivnosti daje tim dokazima isto dejstvo koje imaju dokazi o formalnim kvalifikacijama koje sama izdaje.

Takve dokaze o formalnim kvalifikacijama moraju izdati nadležni organi matičnih strana i, po potrebi, priložiti potvrde navedene u Prilogu I, Prilogu II, odnosno Prilogu III.

2. Takva ažuriranja ne podrazumijevaju izmjenu postojećih bitnih zakonodavnih načela u Stranama u pogledu strukture profesija vezano za osposobljavanje i uslove pristupa za fizička lica. Pri takvom ažuriranju poštuje se odgovornost Strana za organizaciju obrazovnih sistema.

Član 7.

Zajedničke odredbe o osposobljavanju

Strane osiguravaju, u skladu sa postupcima koji su specifični za svaku Stranu, podsticanjem kontinuiranog profesionalnog usavršavanja, da profesionalci čija je profesionalna kvalifikacija obuhvaćena ovim ugovorom mogu da obnove svoje znanje, vještine i kompetencije kako bi održali sigurnu i efikasnu praksu i ostali u toku sa strukovnim kretanjima.

Član 8.

Stečena prava

Ne dovodeći u pitanje stečena prava specifična za dotična zanimanja, u slučajevima kada dokazi o formalnoj kvalifikaciji doktora medicine kojima se omogućava pristup profesionalnim aktivnostima doktora medicine sa osnovnom osposobljenošću i doktora

medicine specijaliste, doktora stomatologije i doktora stomatologije specijaliste, kao i arhitekta koje posjeduju profesionalci Strana, ne ispunjavaju sve zahtjeve osposobljavanja iz ovog ugovora, svaka Strana priznaje kao dovoljan dokaz o formalnoj kvalifikaciji koju su izdale te Strane, u mjeri u kojoj ti dokazi potvrđuju uspješan završetak osposobljavanja, koji je počeo na datume koje će predložiti Zajednička radna grupa i koji je praćen potvrdom u kojem se navodi da su nosioci bili stvarno i zakonito angažovani u predmetnim aktivnostima najmanje tri uzastopne godine tokom pet godina prije dodjele potvrde.

POGLAVLJE III

POSTUPAK PRIZNAVANJA PROFESIONALNIH KVALIFIKACIJA

Član 9.

Zajednička procedura za priznavanje profesionalnih kvalifikacija

1. Strana domaćin potvrđuje prijem zahtjeva u roku od 30 dana od prijema i obavještava podnosioca zahtjeva o svakom dokumentu koji nedostaje. Ukoliko podnosilac zahtjeva ne dostavi dopunu dokumentacije, nadležni organ će odbiti zahtjev kao nepotpun, osim ako kandidat ne opravda razloge za propuštanje roka.
2. Postupak razmatranja zahtjeva za izdavanje odobrenja za obavljanje regulisane profesije mora biti završen u najkraćem mogućem roku i dovesti do uredno obrazložene odluke nadležnog organa u Strani domaćinu u svakom slučaju u roku od tri mjeseca od dana podnošenja kompletnog dosijea podnosioca zahtjeva, a u tim slučajevima obrazloženje je sadržano u odluci o priznanju.
3. Protiv odluke, odnosno propuštanja donošenja odluke u roku, izjavljuje se žalba u skladu sa opštim pravilima svake Strane.

Član 10.

Pravni lijek

Priznavanje profesionalnih kvalifikacija obuhvata mogućnost podnosioca zahtjeva da pribjegne efikasnom mehanizmu pravnog lijeka. U slučaju da priznanje ne bude odobreno, podnosilac zahtjeva mora da ima mogućnost obraćanja organu koji je drugačije sastavljen od organa koji je odbio zahtjev. Taj organ će odlučiti o žalbi nakon što podnosiocu zahtjeva da mogućnost da bude saslušan u razumnom roku.

Član 11.

Dokumenti i potvrde koji se mogu zahtijevati od podnosioca zahtjeva u skladu sa ovim ugovorom

1. Dokumenta

- (a) Dokaz da je dotično lice fizičko lice Strane.
- (b) Dokaz o formalnim kvalifikacijama koji omogućava pristup predmetnoj regulisanoj profesiji, kako je navedeno u Prilogu I, Prilogu II, odnosno Prilogu III.
- (c) Dokaz o profesionalnoj kvalifikaciji u smislu člana 3 stav 1 tačka b), uz koji se prilaže potvrda nadležnog organa u kojoj se navodi da je profesionalac stvarno i zakonito obavljao predmetne aktivnosti najmanje tri uzastopne godine tokom pet godina prije dodjele potvrde.
- (d) Ako nadležni organ Strane domaćina zahtijeva od lica koja žele da se bave regulisanom profesijom dokaz da su dobrog karaktera ili ugleda ili da nad njima nije otvoren stečaj, ili obustavi ili zabrani obavljanje te profesije u slučaju teškog profesionalnog propusta ili krivičnog djela, ta Strana domaćin prihvata kao dovoljan dokaz, u pogledu podnosilaca zahtjeva iz Strana koje žele da obavljaju tu profesijom, dostavljanje dokumenata koje izdaju nadležni organi u matičnoj Strani, a koji pokazuju da su ti uslovi ispunjeni. Ti organi moraju dostaviti dokumente u roku od dva mjeseca.
- (e) Ako nadležni organi matične Strane ne izdaju dokumente iz podstava 1, ti dokumenti se zamjenjuju izjavom pod zakletvom - ili, u Stranama u kojima nijesu predviđene izjave pod zakletvom, svečanom izjavom - koju daje dotično fizičko lice pred nadležnim sudskim ili upravnim organom ili, po potrebi, - kvalifikovanim stručnim organom matične Strane; takav organ izdaje potvrdu kojom potvrđuje autentičnost izjave pod zakletvom ili svečane izjave.
- (f) Ako Strana domaćin zahtijeva od svog profesionalca koji želi da obavlja regulisanu profesiju, dokument koji se odnosi na fizičko ili mentalno zdravlje podnosioca zahtjeva, ta Strana prihvata kao dovoljan dokaz o tome predočenje dokumenta koji se zahtijeva u matičnoj Strani. Ako matična Strana ne izda takav dokument, Strana domaćin prihvata potvrdu koji izdaje nadležni organ u toj Strani. U tom slučaju, nadležni organi matične Strane moraju dostaviti zahtijevani dokument u roku od mjesec dana.
- (g) Kada Strana domaćin zahtijeva od profesionalaca da obavljaju regulisanu profesiju,
 - dokaz o imovnom stanju podnosioca zahtjeva,
 - dokaz da je podnosilac zahtjeva osiguran od finansijskih rizika koji proizilaze iz profesionalne odgovornosti profesionalaca u skladu sa važećim zakonima i propisima u Strani domaćinu u pogledu uslova i obima pokrića, ta Strana će prihvatiti kao dovoljan dokaz potvrdu o tome koju izdaju banke i osiguravajuća društva druge Strane.

Ukoliko Strana to zahtijeva za profesionalce, uvjerenje kojim se potvrđuje nepostojanje privremenih ili konačnih oduzimanja prava na obavljanje profesije, ili uvjerenje o nekažnjavanju.

2. Ostale potvrde

Da bi se olakšala primjena ovog ugovora, Strane mogu propisati da, pored dokaza o formalnim kvalifikacijama, fizičko lice koje ispunjava uslove potrebne osposobljenosti, mora da dostavi potvrdu od nadležnih organa svoje i bilo koje druge matične Strane u kojoj se navodi da ti dokazi o formalnim kvalifikacijama ispunjavaju uslove utvrđene u ovom ugovoru.

3. Format i jezik

Sva dokumenta i potvrde iz ovog člana nadležni organ Strane domaćina prihvata u formatu i jeziku utvrđenom zakonodavstvom matične Strane. Strana domaćin zadržava pravo da od podnosioca zahtjeva zatraži prevod dokumenata i potvrda na jedan od svojih službenih jezika.

Član 12.

Korišćenje profesionalnih naziva

1. Ako je u Strani domaćinu regulisana upotreba profesionalnog naziva koje se odnosi na jednu od aktivnosti predmetne profesije, podnosioci zahtjeva iz druge Strane, koji su ovlašćeni da obavljaju regulisanu profesiju, koriste profesionalni naziv Strane domaćina, koji odgovara toj profesiji u toj Strani, kao i odgovarajuće skraćenice povezane sa tim nazivom.
2. Ako je profesija u Strani domaćinu regulisana od strane udruženja ili organizacije, podnosioci zahtjeva iz Strana nijesu ovlašćeni da koriste profesionalni naziv koji je izdala ta organizacija ili udruženje, ili njegov skraćeni oblik, osim ako ne dostave dokaz da su članovi tog udruženja ili organizacije.
3. Ako udruženje ili organizacija uslovi članstvo određenim kvalifikacijama, to može učiniti samo pod uslovima utvrđenim u ovom ugovoru, u odnosu na podnosiocima zahtjeva iz drugih Strana, koji posjeduju profesionalne kvalifikacije.

Član 13.

Korišćenje akademskih naziva

Strana domaćin osigurava da se predmetnim fizičkim licima dodijeli pravo na upotrebu akademskih naziva koji su im dodijeljeni u matičnoj Strani, i njihovih skraćenih oblika, na jeziku matične Strane. Strana domaćin može da zahtijeva da iza naziva slijedi naziv i adresa ustanove ili ispitne komisije koja ga je dodijelila. Ako bi moglo doći do miješanja akademskog

naziva matične Strane sa nazivom u Strani domaćinu, koji u toj državi zahtijeva dodatno osposobljavanje koje lice nije steklo, Strana domaćin može da zahtijeva od tog lica da koristi akademski naziv matične Strane u odgovarajućem obliku koji odredi Strana domaćin.

POGLAVLJE IV

DETALJNA PRAVILA ZA OBAVLJANJE PROFESIJE

Član 14.

Poznavanje jezika

1. Strana, ako se smatra neophodnim, zahtijeva od pružaoca usluga na koje se odnosi priznavanje profesionalnih kvalifikacija da dovoljno poznaje jezike neophodne za obavljanje profesije u Strani domaćinu.
2. Strana osigurava da sve provjere koje se vrše u cilju kontrole ispunjavanja obaveze iz stava 1 budu ograničene na dovoljno poznavanje jednog službenog jezika te Strane.
3. Sve jezičke provjere moraju biti srazmjerne aktivnosti koja se obavlja. Predmetnom profesionalcu je dozvoljeno da uloži žalbu na takve provjere prema zakonu Strane domaćina.

POGLAVLJE V

ADMINISTRATIVNA SARADNJA

Član 15.

Centralni pristup informacijama

1. Strane osiguravaju da su sljedeće informacije javno dostupne na engleskom jeziku i preko kontakt tačaka o uslugama:
 - (a) spisak svih regulisanih profesija u Strani, uključujući kontakt podatke kontakt osoba za svaku regulisanu profesiju u skladu sa članom 18 stav (4);
 - (b) zahtjeve i procedure za sve profesije regulisane u Strani, uključujući sve povezane naknade koje plaćaju fizička lica i dokumente koje podnose fizička lica;
 - (c) pojedinosti o tome kako da se, prema zakonskim i drugim propisima, podnese žalba na odluke Strana koje su donesene u vezi sa ovim ugovorom.
2. Strane osiguravaju da se informacije iz stava 1 pružaju na jasan i sveobuhvatan način i da su lako dostupne na daljinu i elektronskim putem i da se ažuriraju.

3. Strane osiguravaju da se na svaki zahtjev za informacijama upućen kontakt tačkama za usluge odgovori u najkraćem mogućem roku.

Član 16.

Zajednička radna grupa za priznavanje profesionalnih kvalifikacija

1. Zajednička radna grupa za priznavanje profesionalnih kvalifikacija (Joint Working Group on Recognition of Professional Qualifications - JWGRPQ) olakšava i nadgleda implementaciju i primjenu ovog ugovora.
2. Članovi Zajedničke radne grupe su, između ostalog, zaduženi za pružanje informacija i pomoći po potrebi u vezi sa priznavanjem profesionalnih kvalifikacija predviđenih ovim ugovorom, kao što su informacije o zakonskim i drugim propisima kojima se uređuje priznavanje profesionalnih kvalifikacija.
3. Opis poslova i zadataka Zajedničke radne grupe usvaja se najkasnije godinu dana nakon usvajanja ovog ugovora.

Član 17.

Transparentnost

1. Strane obavještavaju Zajedničku radnu grupu o spisku svih postojećih regulisanih profesija, uz navođenje aktivnosti obuhvaćenih svakom profesijom, kao i o spisku regulisanog obrazovanja i osposobljavanja, kao i osposobljavanja sa posebnom strukturom, najkasnije 18 mjeseci nakon usvajanja ovog ugovora. Svaka izmjena tih spiskova takođe se dostavlja Zajedničkoj radnoj grupi bez nepotrebnog odlaganja. Sekretarijati CEFTA i RCC uspostavljaju i održavaju javno dostupnu bazu podataka o regulisanim profesijama, uključujući opšti opis aktivnosti obuhvaćenih svakom profesijom.
2. Strane ispituju da li su zahtjevi u okviru njihovog pravnog sistema koji ograničavaju pristup profesiji ili njeno obavljanje na nosioce određene profesionalne kvalifikacije, uključujući korišćenje profesionalnih naziva i profesionalnih aktivnosti dozvoljenih u okviru tog naziva, navedeni u ovom članu kao „zahtjevi“, u skladu sa sljedećim načelima:
 - (a) zahtjevi ne smiju biti ni posredno ni neposredno diskriminatorni;
 - (b) zahtjevi moraju biti opravdani preovlađujućim razlozima od opšteg interesa;
 - (c) zahtjevi moraju biti prikladni za obezbjeđivanje postizanja zadatog cilja i ne smiju da prelaze ono što je neophodno za postizanje tog cilja;
 - (d) Strane obavještavaju Zajedničku radnu grupu o njihovim nalazima.

Član 18.

Načela administrativne saradnje

1. Strane blisko sarađuju i pružaju međusobnu pomoć u cilju lakše implementacije i primjene ovog ugovora. One osiguravaju povjerljivost informacija koje razmjenjuju.
2. Putem Zajedničke radne grupe, Strane razmjenjuju informacije koje smatraju neophodnim za obavljanje aktivnosti iz ovog ugovora. Pri tome poštuju pravila o zaštiti podataka o ličnosti predviđena relevantnim zakonodavstvom Strana.
3. Svaka Strana razmjenjuje informacije sa drugim Stranama putem Zajedničke radne grupe o postupcima kojima dodjeljuje ili prihvata dokaze o formalnim kvalifikacijama i druge dokumente ili informacije, i prima zahtjeve i donosi odluke iz ovog ugovora.
4. Putem Zajedničke radne grupe, svaka Strana dostavlja drugim Stranama ime kontakt osobe za svaku regulisanu profesiju, koja će pružiti sve relevantne informacije i podržati saradnju između Strana u vezi sa tom regulisanom profesijom.

POGLAVLJE VI ZAVRŠNE ODREDBE

Član 19.

Transpozicija

1. Strane donose zakone i ostale propise neophodne za usklađivanje sa ovim ugovorom najkasnije u roku od osamnaest mjeseci od stupanja na snagu ovog ugovora, u skladu sa članom 21 ovog ugovora. Strane o tome obavještavaju Zajedničku radnu grupu.

Član 20.

Prilozi

1. Svi prilozi čine sastavni dio ovog ugovora.
2. Informacije koje Strane moraju da dostave u Prilogu I, Prilogu II i Prilogu III dostavljaju nadležni organi i dostavljaju se Zajedničkoj radnoj grupi najkasnije 18 mjeseci nakon stupanja na snagu ovog ugovora u skladu sa članom 21 ovog ugovora.
3. Strane osiguravaju da se informacije date u Prilogu I, Prilogu II i Prilogu III ažuriraju i izmjenjuju po potrebi u okviru Zajedničke radne grupe u skladu sa članom 6 stav 1 tačka 2) ovog ugovora.

Član 21.

Stupanje na snagu

1. Ovaj ugovor podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju u skladu sa relevantnim zahtjevima predviđenim propisima Strana. Formalno obavještenje o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju deponuje se kod depozitara.
2. Ovaj ugovor stupa na snagu tridesetog dana od dana deponovanja trećeg formalnog obavještenja o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju za Strane koje su deponovale svoje formalno obavještenje o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.
3. Za svaku Stranu koja deponuje svoje formalno obavještenje o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju nakon datuma deponovanja trećeg formalnog obavještenja o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, ovaj ugovor stupa na snagu tridesetog dana od dana kada ta Strana deponuje svoje formalno obavještenje o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.
4. Sjeverna Makedonija postupa kao depozitar i obavještava sve Strane u ovom ugovoru o svakom obavještenju primljenom u skladu sa ovim članom i bilo kom drugom aktu ili obavještenju u vezi sa ovim ugovorom.

Član 22.

Izmjene i dopune

1. Svaka Strana može da predloži izmjene i dopune Ugovora slanjem pisanog obavještenja depozitaru. Depozitar upućuje to obavještenje Zajedničkoj radnoj grupi iz člana 16 ovog ugovora.
2. Predlozi izmjena i dopuna usvajaju se konsenzusom svih članova Zajedničke radne grupe. Ovi predlozi upućuju se organu CEFTA nadležnom za trgovinu uslugama.
3. Nakon usvajanja, izmjene i dopune se dostavljaju Stranama na ratifikaciju ili odobrenje.
4. Izmjene i dopune stupaju na snagu u skladu sa pravilima i postupkom utvrđenim u članu 21.

Član 23.

Trajanje i otkaz

1. Ovaj ugovor zaključuje se na neodređeno vrijeme.
2. Svaka Strana može, u bilo kom trenutku, da otkáže Ugovor pisanim obavještenjem depozitaru, koji obavještava druge Strane o tom otkazivanju.
3. Takvo otkazivanje stupa na snagu šest mjeseci od datuma kada je depozitar primio obavještenje.

Član 24.

Svi sporovi koji proizilaze iz ovog ugovora rješavaju se kroz Mehanizam za rješavanje sporova CEFTA 2006.

Član 25.

Pristupanje strana potpisnica CEFTA sporazuma

Strane priznaju prava bilo koje strane potpisnice CEFTA sporazuma da pristupi ovom ugovoru.

Ugovor je sačinjen na engleskom jeziku u jednom izvorniku, koji ostaje u posjedu depozitara. Svaka Strana će dobiti po jedan ovjereni primjerak Ugovora.

Sačinjeno u _____ dana _____ 2022. godine

[Potpisi]